

Rehabilitació de façanes

La unitat de criteris estètics a les façanes del segle XIX

■ ■ ■ A les darreries del trienni constitucional 1820-1823 es va aprovar el primer *Bando* que va permetre delimitar les relacions sempre conflictives entre propietat privada/propietat pública que ja s'apunten a l'*edicta d'obreria* existent. En aquest nou marc legislatiu es va incloure la unificació compositiva però no estilística: l'escultura aplicada, la tipologia de barana, el perfil de les seccions de les impostes, el color aplicat, etc. Un any després de l'aprovació del *Bando* es va crear la *Junta de Ornato*, per tal d'ocupar-se'n d'aquestes qüestions.

“El pintado a color de la fachada deberá ser igual a uno de los aprobados por el Ayuntamiento, bajo la multa de 100 reales al que verificase lo contrario”

Durant aquest mateix trienni es van projectar algunes obres importants de millora urbana, d'abast molt concret però amb una voluntat expressa d'ordenar i crear uns paràmetres per donar unitat a diferents enclavaments simbòlics i importants de la ciutat. És en aquests projectes on es regulen els acabats i l'aplicació dels colors dels paraments. Paral·lelament es va crear, en plena revolució burgesa la *Junta de Obras de Ensanche de la Plaza Palacio* per incentivar l'execució dels projectes fins a realitzar-los. Aquesta plaça de Barcelona va ser durant un cert temps la referència pel que fa a temes d'acabat, juntament amb una carta de quatre colors creada per l'arquitecte Mas i Vila en la dècada dels anys 20, com a referent i model a partir de quatre solucions de façana proposades en l'obertura del carrer Ferran. La importància de les solucions pel que fa a l'acabat en les façanes de la plaça Palau i la creació de la carta de quatre colors van ser els referents més importants fins al 1842.

Composició de les façanes urbanes

No és fins al 1838, que es concreta i es publica el *Bando general del buen*

OBRA TRAC. C/CARME, 30. FAÇANA DEL SEGLE XIX EN PROCÉS DE REHABILITACIÓ. DETALL DE L'ESCULTURA DE TERRACOTA, DEL MARBREJAT, I DEL DIBUIX DE LA RESTAURADORA QUE HA ESTAT INDISPENSABLE PER COMPRENDRE LA COMPOSICIÓ ORNAMENTAL I CROMÀTICA ORIGINAL DE LA FAÇANA.

gobierno o policía urbana. Aquest *Bando* fusiona i reorganitza les disposicions anteriors i pel que fa a l'aplicació del color recull les propostes ja realitzades en els anys 20 i diu *“el pintado a color de la fachada deberá ser igual a uno de los aprobados por el Ayuntamiento, bajo la multa de 100 reales al que verificase lo contrario y obligación de pintarlo de nuevo con arreglo a lo prevenido”*.

Al 1842 es va fer una revisió important del *Bando* del 1838. Des de començament de 1843 fins al 1856, quan es publiquen les primeres ordenances, hi ha un debat important i fructífer pel que fa als acabats de les façanes dels edificis, un debat que va anar molt més enllà i que tenia com a ideal l'organització d'una ciutat racional, harmoniosa i operativa a tots els nivells. L'arquitecte Miquel Garriga i Roca en va ser un dels defensors i dels ideòlegs més importants, constantment preocupat per l'entorn urbà i, per tant, per les façanes dels edificis.

El mes de novembre del 1846 Garriga exposava la seva preocupació pel desordre i mal gust dels colors aplicats a les façanes, al temps que formulà diverses preguntes i queixes sobre la permissivitat del *Bando* aprovat darrerament. En paraules seves *“lo mismo preguntamos por lo que se refiere a al parte de ornato, pues se tolera en las fachadas cualquier tipo de molduras sin estudio alguno y toda clase de colores por extravagantes que sean, no solo fuera, sino en la misma ciudad en cuyos frentes se hacen dibujos y mamarrachos grotescos como si a propósito se tratase de insultar a la civilización y a los adelantos de nuestra época”*. La resposta a tantes crítiques no es va fer esperar i l'Ajuntament va dictaminar unes reformes encaminades exactament a regular l'ornamentació de les façanes, compensant aquestes iniciatives amb l'augment de superfície edificada deixant construir fins a l'alçada de 100 pams.

Aquest és el inici d'una etapa en

que moltes de les façanes realitzades a Barcelona tingueren una composició i un acabat d'una qualitat molt superior a la de les darreres èpoques. Les façanes eren el resultat d'un projecte racional, en el qual s'havien de dibuixar tots i cadascun dels elements ornamentals. L'escultura aplicada de terracota en moltes façanes va arribar al seu moment més àlgid. Progressivament es va enriquir la gamma cromàtica, i aquesta dècada central del segle XIX té les façanes més interessants pel que fa a la consolidació d'estucs d'imitació de marbres, combinats amb peces de terracota, i pintures murals.* ■

*Vegeu *“Restauració de façanes històriques”*. Papers Sert. 17. Pàg.29: *“Façanes del S. XIX: reflexions...”*, per Montserrat Villaverde, historiadora de l'art.

TRAC
www.tracnet.com